కథా నిలయం
6020
శ్రీకాకుళం

జీవన సంధ్య

"నిజంగానా ?" అని ఆశ్చర్యంతో అడిగింది సంధ్య.

"నీతో ఎప్పుడైనా అబద్ధం ఆడానా సంధ్యా ?" అని ఎదురు ప్రశ్న వేశాడు ఆనందరావు.

నిజమేనా ? అందులో ఆనందరావు అన్నంత పనీ చేసి తీరే రకం.

అతని మాటలు వింటుంటే సంధ్య భయంతో కంపించి పోతోంది. అతని మాటలు నమ్మడానికీవీలులేదు, నమ్మకపోవ డానికీ వీలులేదు. అర్థంకాని సందిగ్ధావస్థలో సంధ్య తన్ను కుంటున్నది.

"అయితే, ఆనంద్ ఎక్కడికి వెళ్ళిపోతావో చెప్పవా ? అసలు ఇంత ఆకస్మికంగా నీకు ఇటువంటి కోరిక ఎందుకు కలిగిందో నేను తెలుసుకోగూడదా" అని వేదనతో వ్యాకుల మైన కంఠంతో సంధ్య ప్రశ్నించింది.

"తెలుసుకోవచ్చు. కాని తెలిపేందుకు ఏముంది ?" అని ఆనందరావు కిటికీలోంచి దూరాన కనిపిస్తున్న కొండలకేసి చూస్తూ బదులు చెప్పాడు.

"ఇటుచూడు ఆనంద్ ! నాతో మాట్లాడటానికి ఇంత బెదరిపోతున్నావేం ? ఇంతలోనే ఎంత మారిపోయావో ? ఏదో రహస్యాన్ని నాకు చెప్పకుండా దాస్తున్నావు. అదిబైట పడిపోతుందేమోనని బెదరిపోతున్నావు. అంతమాత్రం నేను

తెలుసుకోలేననుకున్నావా? నిజం చెప్పు. చెప్పేదాకా నిన్నిక్కడి నుంచి కదలనివ్వను. ఎక్కడికి వెళ్ళి పోదలుచుకున్నావు? ఎందుకు వెళ్ళిపోవాలనుకున్నావు?" అని సంధ్య దారికి అడ్డంగా నిలబడింది.

సంధ్య ముఖంకేసి ఒకసారిచూసి ఆనందరావు తల వంచుకున్నాడు. సంధ్య కళ్ళలోని మిరుమిట్లు గొలిపే వెలుగు ముందు ఏ రహస్యమూ దాగదు. ఆ వెలుగు తన హృదయం లోని మర్మాలన్నింటినీ ఛేదించివేస్తుంది. కాని ఏమని చెబు తాడు? ఏమీతోచలేదు. చివరికి "సంధ్యా, నిజంగా నీకు ఏం చెప్పాలో నాకు తెలియుటలేదు. ఎక్కడికి వెళ్తానో నాకే తెలియదు. ఎందుకు వెళ్ళాలనుకుంటున్నానోకూడా నాకు తెలియదు" అన్నాడు.

"ఎంతసేపూ ఒకటేమాట. అయితే నీ రహస్యం నువ్వే దాచుకో. పాపం, వెళ్తున్నానని చెప్పటానికిమటుకు వచ్చావు. సంతోషం...."

"చెప్పటానికి మాత్రమేకాదు. పెళ్ళినాటికి వుండను. వెళ్ళిపోయేముందు నిన్ను దీవించి వెళ్ళాలని వచ్చాను," అంటుండగానే ఆనందరావుమాటలకి అడ్డంవచ్చి "అప్పుడే దీవించేటంత పెద్దమనిషివైపోయావు కాబోలు" అని సంధ్య చిరునవ్వు నవ్వింది. ఆ చిరునవ్వు శరత్కాలపు వెన్నెలలాగా ఆనందరావు హృదయాన్ని క్షణంలోఆవరించింది. మనసులోని చీకటి మబ్బులన్నీ ఆ వెన్నెలలో కరిగిపోయినై, అతనికూడా బమలుగా చిరునవ్వు నవ్వాలనిపించింది. కాని అప్రయత్నంగా కనురెప్పల్లోంచి అశ్రువులు తొంగిచూసినై.

"అయితే, ఒక్కమాట అడుగుతాను ఆనంద్; నా మీద కోపగించుకొని వెళ్ళిపోతున్నావా? యావజ్జీవితమూ నన్ను వేధించ దలుచుకున్నావా?"

"లేదు సంధ్యా, నా మాటనమ్ము. నాకు ఎవరిమీదా కోపంలేదు. నీమీద అసలేలేదు, విధిమీదా, లోకంమీదా, కోపగించుకునే అధికారం మానవులకి లేదు."

"ఏమిటో నీ మాటలు చాలా కొత్తగా వున్నయ్."

"అవును ఎల్లుండినుంచి నువ్వు కొత్తదానివి కాబోతున్నావు. అందుకని ఇవాళే నా మాటలు కొత్తగా కనిపిస్తున్నయ్. దీంట్లో ఆశ్చర్యమేముంది?" అన్నాడు. ఈ మాటలలోని వెటకారం సంధ్య హృదయానికి సూటిగా తగిలింది. బదులుచెప్పలేకపోయింది. మాటలకందని బాధ సంధ్య ముఖాన్ని చీకటి మబ్బులాగా కమ్మివేసింది.

వారిద్దరిమధ్యా క్షణక్షణమూ అశ్రువులతో వేదనతో బరువెక్కే మౌనం ఇనుప గోడలు కడుతోంది. చిన్ననాటి నుంచీ ఆట పాటలతో కలిసి మెలిసిన వారిద్దరూ ఈ క్షణంలో ఎందో అపరిచితుల మాదిరిగా మారిపోయారు. ఇద్దరిమధ్యా ఏదో దాటలేని అఖాతం మోతలు పెడుతోంది.

ఈ దారుణ మౌనాన్ని భంగంచేస్తూ "వెళ్ళొస్తాను సంధ్యా" అని ఆనందరావు రెండడుగులు వేశాడు.

"వెళ్ళక తప్పదన్నమాట. నీసంకల్పానికి తిరుగులేదని నాకు తెలుసుగా" అంది సంధ్య.

ఆ మాటకు బదులు చెప్పకుండా ఆనందరావు "వెళ్తా

ఒక్కకోరిక మాత్రమే కోరుతున్నాను. అదినువ్వు తప్పకుండా పాటించాలి సంధ్యా" అన్నాడు.

"నీకు సందేహమెందుకు ఆనంద్ ? అది ఎంత దుర్భర మైనకోరిక అయినాసరే" అని బదులు చెప్పింది.

"నన్ను మరచిపో, పూర్తిగా మరచిపో సంధ్యా. నేను నీ గతజీవితంలోని కారు మబ్బుని, పీడకలని, నన్ను నీ హృదయంలోంచి తరిమివెయ్యి. నీ భావి సుఖంతోనూ శోభతోనూ మంగళమయంగావుండాలని కోరుకుంటున్నాను. ఇదే నాచివరి కోరిక" అంటూనే ఆనందరావు గబగబా గదిబైటికి వెళ్ళాడు.

ఈ మాటలకి సుడిగాలికి కంపించే లతలగా సంధ్య వొణికిపోయింది. అక్కడే నిలబడి పోయింది. చూస్తుండగానే ఆనందరావు మలుపుతిరిగి చెట్టగుబుర్లలో మాయమైపోయాడు. పరిసరమంతా చీకటి వెలుగులదాగుడు మూతల్లో వింతగా మారిపోయింది. దూరాని కొండల వరసలూ, చెట్లగుబుర్లూ చెరువులో నీళ్ళూ సంజె కెంజాయలతో నిండిపోతున్నయ్. ఆ క్షణంలో ప్రకృతిలో కన్నీళ్ళకే, చిరునవ్వుకే స్నేహం కుదిరింది.

కాని సంధ్య హృదయం బాష్పదరహాసాల మధ్య ఊయల లూగుతోంది. ఎల్లుండే సంధ్య పెళ్ళి. ఇవాళ తన చిన్ననాటి స్నేహితుడు అకస్మాత్తుగా ఎక్కడికో వెళ్ళి పోతు న్నాడు. ఎందుకో చెప్పడు. కాని సంధ్యకి తెలియకపోలేదు. తెలుసుకనకనే మనసులో ఇంత బాధ.

ఇక తెల్లవారితే సంధ్య పెళ్ళి. ఆ రాత్రే ఆనందరావు ఎవరికీ చెప్పకుండా ఎక్కడికో వెళ్ళపోయాడని ఊరంతా

గగ్గోలు. పరారి అయిపోయాడని కొందరూ, ఆత్మ హత్య చేసుకున్నాడని మరి కొందరూ ఎవరికి తోచినట్లు వాళ్ళు తీర్మానించుకున్నారు.

ఈ వార్తవిని సంధ్య నివ్వెరబోయింది. అనుకున్నంత పనీ జరిగింది. కళ్యాణ కింకిణుల మంగళధ్వనుల మాటునుంచి తూర్యరావాల మాధురుల చాటునుంచి, మాటిమాటికీ "నన్ను మరిచిపో, నన్ను మరిచిపో" అన్నమాటలే వినిపిస్తున్నయ్.

2

"స్వామిాజీ"

"ఎవరు నాయనా—నువ్వా ఆనంద్ ? ఏం ఇంత అర్థ రాత్రి వచ్చావు ?"

"నాకు దీక్ష ఇప్పించండి. ఇప్పుడే ఇప్పించండి"

"అంత తొందరెందుకు బాబూ ? నీ పరీక్షాకాలం ఇంకా పూర్తి కాలేదు"

"స్వామిా, ఇంక నేను పరీక్షకి నిలవలేను. నన్నొక ఒడ్డుకి చేర్చండి. నన్ను రక్షించండి. నాకు దీక్ష ఇప్పించండి. మిా పాదాలకి సేవచేస్తూ జీవితమంతా గడిపివేస్తాను" అని వ్యాకులపాటుతో గురువుగారి పాదాలమిాదవాలి విన్నవించుకున్నాడు.

ప్రశాంత వదనంతో స్వామిాజీ ఆనంద్ మాటలు విన్నారు. జీవితంలోని సుఖదుఃఖాలన్నింటికీ అతీతమైన శాంతి ఆయనముఖమండలంలో మెరుస్తోంది. ఆశ్రమమంతా నిద్రలో

మునిగి వుంది. ఆయన ఒక్కడే మేలుకొని ఏదో చదువుకుంటు న్నారు. ఎన్నాళ్ళనుంచో ఆనంద్‌తో మాట్లాడాలని ఆయన అనుకుంటున్నారు. స్వామీజీతో సంభాషించి తన అశాంతిని ఆయనకి నివేదించాలని ఆనంద ఎన్నాళ్ళనుంచో వేచివున్నాడు. ఇటువంటి ఏకాంత సమయంకోసమే ఇద్దరూ ఎదురు చూస్తు న్నారు.

కిటికీ సందుల్లోంచి వెన్నెల జారివచ్చి స్వామీజీ ఆసీను లైవున్న చోటిని బంగారు కాంతులతో నింపుతోంది.

మధురగంభీర స్వరంతో "నాయనా, ఆనంద్, దీక్ష కోసం ఎందుకింత తొందరపడుతున్నావ్? నీ ముఖంలో ఎప్పుడూ ఏదో అశాంతి, ఏదో విచారం కనిపిస్తున్నయ్. ఇంకా నీ పరీక్షాకాలం పూర్తికాలేదు. దీక్ష స్వీకరించే అర్హ తని నువ్వు పొందలేదు". అని స్వామీజీ ఆనందరావు ముఖం కేసి చూశారు. ఆనందరావు తలవంచుకుని మెదలకుండా కూచున్నాడు. దీపపు వెలుతురులో ముందుకీ సాగలేక నిలబడి పోయి చుట్టలుచుట్టుకునే సర్పంలాగా అతని మనసు స్వామీజీ సన్నిధానంలో మెలికెలు తిరిగిపోతున్నది.

"నిజం చెప్పు ఆనంద్. నువ్వు ఎవరిమీద అలిగి ఇక్క డికి వచ్చావు?

"నేను ఎవరిమీద కోపగించుకొని రాలేదుస్వామీ! జీవితంలోని సుఖదుఃఖాలకిరోసి ఇక్కడికి వచ్చాను. జీవితాన్ని ఈశ్వరపద సన్నిధిని పూజా ప్రసూనంగా సమర్పించాలనే ఆశతో ఇక్కడికి వచ్చాను."

"అయితే ఇక్కడ నీకు శాంతి లభించిందా?"

"లేదు స్వామీ, నా హృదయంలో ఏదో సమసిపోని సంఘర్షణ, ఏదో చెప్పలేని అశాంతి, ఉన్నత లక్ష్యాన్ని చేరుకో లేమనే భయంతో ప్రతిమెట్టు ఎక్కేటప్పుడూ కాళ్ళు వణికి పోతున్నాయ్. ఇక్కడినుంచి ఏ క్షణంలోజారి అధఃపాతాళా నికి అణగారి పోతానో అనే తీరనిబాధ. అందుకే స్వామీ, తొందరగా దీక్ష ఇప్పించండి. వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళేదారి మూసె య్యండి. నన్ను కాపాడండి" అని వ్యగ్రస్వరంతో విన్న వించాడు.

"నువ్వు తొందర పడుతున్నావ్ ఆనంద్. అంత తేలి కగా దీక్షలభించదు. నీ సంకల్పం బలీయమైన నీ పూర్వబంధా లన్నిటినీ దగ్ధం చెయ్యాలి. నీ మనసులో ఏ కోరికా దాగివుండ కూడదు."

"నా వాంఛలన్నింటినీ భస్మంచేశాను. స్వామీ"

"లేదు ఆనంద్. నువ్వు పొరబడుతున్నావ్. కోరిక లేని మనసులో అశాంతి వుండదు. నీకే తెలియని కోరికలేవో నీ అంతర్యంలో దొంగచాటుగానక్కి వున్నయ్. వాటిని కూకటి వేళ్ళతో పెకలించివెయ్యి. అంతవరకూ నీకు దీక్షలభించదు."

"అయితే ఎడతెరిపిలేని సంఘర్షణలోంచి నన్ను రక్షిం చరా స్వామీ ?"

"నిన్ను వుద్ధరించుకునే మార్గం నువ్వే కనుక్కోవాలి" ఆనంద్. ఆత్మ పరీక్ష అగ్ని పరీక్ష. నీ అశాంతి కారణం నువ్వే అన్వేషించి నిర్మూలించు."

"శలవు, స్వామీజీ" అని ఆనందరావు అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయాడు. తనకే తెలియని కోరిక ఏదో తన మనసులో

దాగుడుమూతలాడుతున్నదా? అదే తన అశాంతి కంతటికీ మూలమా? అన్నికోరికలనీ దాటివచ్చిన తన కింకేం కోరిక వుంది? ఆనందరావు మనస్సు తుపానునాటి సముద్రంలాగా సంక్షోభిస్తోంది.

ఆశ్రమంలో తన గదికి చేరుకున్నాడు. గురువుగారి కుటీరంలోని దీపం చీకటిలో లీనమై పోయింది.

వెన్నెలనిచూసి తెల్లవారిందనుకొని పొరబడ్డ పక్షులు చెట్లగూళ్ళలో సందడి చస్తున్నాయ్.

అంతా గంభీరమైన నిశ్శబ్దం. అంతటా చల్లటి వెన్నెల. ఆశ్రమమంతా రమణీయమైన ప్రశాంతిలో మధుర నిద్రలో మునిగివుంది.

నిద్రపట్టని ఆనందుని హృదయంమాత్రం బద్దలు కావటానికి ఎదురుచూసే అగ్ని పర్వతంలాగా కళపెళ కాగిపోతోంది.

ఆ నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చుకుంటూ, గతకాలపు మరుపు తెరల మాటునుంచి "నన్ను మరచిపో సంధ్యా, నన్ను పూర్తిగా మరచిపో" అన్న తన మాటలు వికృతంగా వినిపించిన్నై. ఆనంద ఆపాదమస్తకమూ కంపించి పోయాడు. సంధ్య స్మృతి ఒక్కసారిగా అతని హృదయాన్ని అమృత హాలాహాలాలతో నింపివేసింది. ఆశ్రమాన్నంతటినీ ఆవరించిన వెన్నెల చల్లదనంలో సంధ్య చిరునవ్వు కనిపించింది. ఆ ప్రశాంత విభావరి ప్రసరించే మధురజ్యోత్స్నలలో సంధ్య విశాల నయనాల వింతకాంతులు కనిపించిన్నై. ఇంతకాలమూ అతని మనస్సుని ఆవరించిన అశాంతి ఈక్షణంలో సంధ్యగా రూపొందినట్లనిపించింది.

దారి తెలియని బాటసారి నడిచి నడిచి తనకి తెలియ కుండానే చేరదలుచుకున్న నగరాన్ని చేరితే ఎంత ఆశ్చర్య పోతాడు! ఎంత ఆనందిస్తాడు! ఆనంద హృదయంకూడా అటువంటి స్థితిలోనే వుంది.

కాని తానెవరు? సంధ్యఎవరు? సంధ్య స్మృతిని తన హృదయంలోంచి దూరంగా తరిమివేయటంకోసం కాదా తను ఇక్కడికి వచ్చింది? స్వామీజీ సారథ్యంలో ఆధ్యాత్మిక జీవనపథంలో సాగిపోయి కేవలం భౌతికజీవిత మధురస్మృతి యైన సంధ్యని హృదయంలోంచి పెకిలించివేయాలనే వజ్ర సంకల్పంతోనే తానిక్కడికివచ్చాడు. తన జాడ తెలియక ఇంటి దగ్గర బంధుమిత్రులు, తల్లిదండ్రులు ఎంత తల్లడిల్లినా తాను సరకుచేయలేదు. తన సంకల్పబలం, తన దీక్షాప్రయాస-అన్నీ ఆ నిమిషంలో గాలికి కొట్టుకుపోయే మబ్బులమాదిరిగా మాయమైపోయినై. తనని ఓడించిన సంధ్యస్మృతి అతని హృదయాకాశంలో తీయనివెన్నెలలాగా అలుముకుపోతోంది. ఆ క్షణంలో ఆనంద్ పరాజితుడైనాడు. కాని వెయ్యివిజ యాలు ఒక్కసారి సాధించినా అంత ఆనందంతో అతనిమనసు పొంగిపోయేదికాదు.

3

సంధ్య అత్తవారింటికి వెళ్ళిన ఏడాదికే పుట్టింటికి తిరిగి వచ్చింది. ఆమెభర్త అకాలమరణానికి కంటతడిపెట్టనివాళ్ళు లేరు. సంధ్యజీవితం దరీతెన్నూలేని శోకసాగరమైపోయింది.

నిత్యనిశీధమైన ఆమె జీవితానికి ఒక్కటే ఆశాజ్యోతి - రెండునెలల పసిపాప రమ. ఆ పసిపాపకోసమే సంధ్య దుర్భర దుఃఖాన్ని దిగమింగుకుంటూ జీవయాత్రని సాగిస్తోంది.

అందరూవచ్చి సంధ్యను ఓదార్చిపోతున్నారు. ఒక రోజున బాగా చీకటిపడ్డాక ఎవరిదో ఒకనీడవచ్చి సంధ్యగదిలో నిలబడింది. దీపం కొండిబారి గదిఅంతా మసకగావుంది. ఆ వచ్చిన వ్యక్తి ఎవరో సంధ్య వెంటనే గుర్తుపట్టలేకపోయింది. తనంతటతాను ముందుగా పలకరించటానికి నోరురావటంలేదు. "ఇంత చిన్నవయస్సులోనే ఎంత పెద్దకష్టం నెత్తినపడిందే తల్లీ" అని వచ్చినవ్యక్తి ఒక్కశోకం పెట్టింది. ఆ కంఠాన్ని సంధ్య గుర్తుపట్టింది. కాని నమ్మలేకపోయింది. ఆశ్చర్యంతో దీపం పెద్దదిచేసింది. తెల్లటిముసుగులో దీనంగా తలవంచు కున్న ఆ ముఖాన్ని చూడగానే సంధ్య స్తంభించిపోయింది. కంఠాన్ని ఎవరో గట్టిగా నొక్కివేసినట్లయింది. పెగుల్చుకుని "అత్తయ్యా" అని సంధ్య ఒక్కసారి ఆక్రందించింది.

"అవును తల్లీ! నీ పాపిష్టిఅత్తయ్య ఇంకా బతికేవుంది. ఆ మహారాజుమాత్రం దాటిపోయారు. మొండిఘటాన్ని నేను మటుకు బతికేవున్నాను. పీడిముఖం చూడకపోయినా నువ్వు వచ్చావని విన్నాక మనసు నిలవలేదు. ఎంత ఆపదవచ్చిందే తల్లీ!" అని మాట్లాడలేక మధ్యలో ఆగిపోయింది. సంధ్య శ్రావణమేఘంలాగా కరిగిపోయింది.

"ఊరుకో తల్లీ, ఏడ్చి లాభంలేదు. ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా మొండిగా భరించటంతప్ప మనమేం చెయ్యగలం? ఆ పసిదాన్ని చూసుకుని దుఃఖాన్ని దిగమింగుకోవాలమ్మా."

అని సంధ్యకన్నీళ్ళని తన కొంగుతో తుడిచింది. దుఃఖంతో కుమిలిపోయే హృదయం శోకాగ్నిలో దగ్ధమౌతున్న మరొక హృదయాన్ని చల్లటిమాటలతో ఊరడించింది. ఈ మాటలు సంధ్యకి ఎంతో శక్తి నిచ్చినయ్. బలవంతాన కన్నీటిని ఆపు కుంటూ వొణుకుతున్న కంఠంతో సంధ్య అడిగింది. "బావ జాడ ఏమైనా తెలిసిందా ?" అని.

"ఏంచెప్పను తల్లీ ?" అని ఒక్కసారి ఆవురుమంది. కొంచెంసేపున్నాక "తండ్రి పోయినరోజే వాడిదగ్గరనుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. ఫలానాచోట వున్నానని రాయలేదు. క్షేమంగా వున్నాననీ, తనకోసం విచారించవద్దనీ రాశాడు. వారిప్రాణం పోకముందు ఆ వుత్తరం అందితే ఎంత సంతో షించేవారోగదా ! కాని నాకు ఈ రాతవుంటే అల్లాఎందుకు జరుగుతుంది? మొండిఘటాన్ని ఇంకా చావలేక బతికున్నాను. ఎప్పటికైనా మనసు తిప్పుకుని వాడు ఇంటికివస్తాడనే ఆశ నాకు. ఏమంటావు తల్లీ, వస్తాడంటావా ?" అని ఎంతో ఆత్రంగా సంధ్యకేసి చూసింది. ఆ తల్లి మనోవేదననిగ్రహించి సంధ్య "వస్తాడు, తప్పకుండా రావచ్చు" అంది.

"చల్లటిమాట చెప్పావు తల్లీ. నీ నోటివాక్యాన వాడు క్షేమంగా ఇంటికివస్తే నా కింకేంకావాలి?" అంటూ కొడుకు తిరిగివచ్చినంతగా సంబరపడుతూ ఆమె ఇంటికి బయలుదేరింది. ఆ నిమిషంలో సంధ్యకళ్ళముందు పెద్దమెరుపుమెరిసినట్లయింది. ప్రతి హృదయంలోనూ ఏదో మిణుకుమనే ఆశ! ఆ ఒక్క ఆశ కోసనే ప్రాణం బిగపట్టుకుని, దుర్భరదుఃఖాన్ని దిగమింగు కుంటూ జీవితపథంలో మొండిగా ముందడుగు వెయ్యాలి

ఉయ్యాలలో నిద్రపోతున్న రమ కదిలిన అలికిడి అయింది. సంధ్య చివాలున లేచి వెళ్ళింది. ఈ మిణుకుమనే వెలుగే తన జీవితంలోని కారుచీకటిని పటాపంచలు చేస్తుందన్న విశ్వాసం క్షణంలో సంధ్యహృదయాన్ని శక్తితో నింపివేసింది.

4

ఆశ్రమవాసులంతా ఆనందరావు ఆరోగ్యాన్నిగురించి ఆందోళనపడుతున్నారు. అతనివ్యాధి నానాటికీ ఎక్కువై పోతోంది. మనిషి ఆనాటికంటే ఆనాడు దిగనాసిల్లి పోతున్నాడు.

"పోనీ, ఒకసారి ఇంటికివెళ్ళిరా బాబూ. నీకోసం ఇంటి దగ్గర తల్లిదండ్రులెంత క్షోభపడుతున్నారో! జబ్బుతగ్గినాక మళ్ళీ రావొచ్చును"అని పక్కనకూచుని విసురుతూ స్వామీజీ బతిమాలుతున్నారు.

"వొద్దు స్వామీ, ఇంటికి వెళ్ళాలనిలేదు. నన్ను మీ పాదాల దగ్గరే వుండనివ్వండి. నాకు దీక్షఇప్పించండి. నేను ఇక్కడే మరణిస్తాను. మీరేనాకు తల్లీ, తండ్రీ" అని ఆనంద్ నీరసంగా బదులు చెప్పాడు.

"కొంచెం నిద్ర పట్టించుకో ఆనంద్" అని స్వామీజీ విసురుతూ పక్కనే కూచున్నారు. మాట్లాడుతూనే ఆనంద్ కళ్ళుమూసి నిద్రపోయాడు. కాని స్వామీజీకి ఆనంద్ సంగతి విషమ సమస్యగావుంది. దీక్షకోసం తొందరపడు తున్నాడు. పరీక్షాకాలం పూర్తికాలేదు. పైగా మనిషి ముఖంలో

ఎప్పుడూ ఏదో చింత కనిపిస్తుంది. ఆకారంలో ఎప్పుడూ అశాంతి కనిపిస్తుంది, అతన్ని చూస్తుంటే గీతకాలంలో తెగ తెంపులు చేసుకున్నట్లు కనిపించదు. పూర్వాశ్రమానికి సంబంధించిన బలీయమైన బంధాలేవో ఇంకా అతన్ని చుట్టుకుని వున్నట్లని పిస్తుంది. తనమీద తనకే నమ్మకం లేక దీక్ష ఇప్పించమని తొందరపడుతున్నాడు. గత జీవితంలోకి తిరిగి వెళ్ళేదారులని మూసే ఇనపతలుపు దీక్ష అనుకుంటున్నాడు. స్వామిజీకి అతని హృదయం దీక్షా జ్వాలల్లో నిలబడటానికి పరిపక్వంకానట్లు తోచింది. కానిఇతనికి దీక్ష ఇవ్వకుండా ఎంత కాలం జాగు చెయ్యటం ? ఇతని భావి జీవితాన్ని ఏవిధంగా నడిపించడం ? ఇవే స్వామీజీని వేధిస్తున్న ప్రశ్నలు.

ఇంతలో ఆనంద్ నిద్రలో అటూ ఇటూ కదిలాడు. "సంధ్యా, సంధ్యా" అని రెండుసార్లు కలవరించాడు. స్వామీజీ "ఆనంద్, ఆనంద్" అని పిలిచారు. ఆనంద్ పలకలేదు. ఆ కలవరింత స్వామీజీ మనస్సులో అస్పష్టంగా వున్న అనుమానాన్ని బలపరిచింది.

తెల్లవారేసరికే ఏర్పాట్లన్నీ పూర్తి అయినయ్. ఇద్దరు శిష్యులని తోడువెళ్ళి ఆనందరావుని ఇంటి దగ్గర దింపి రమ్మని స్వామీజీ ఆజ్ఞాపించారు.

నిద్ర లేవగానే తన ప్రయాణం స్థిరమై పోయిందనివిని ఆనందరావు నివ్వెరపోయాడు. "స్వామీ, నాకు దీక్షఅనుగ్రహించరా ? నన్ను మీపాదాల దగ్గర నిశ్చింతగా చనిపోనివ్వరా ? నేను చేసిన తప్పిదమేమిటిస్వామీ ? నా కెందుకింత కఠినశిక్షవిధిస్తున్నారు ? అని దీనంగా వేడుకున్నాడు.

"నువ్వు ముందు ఇంటికి వెళ్ళిరా ఆనంద్" అని స్వామీజీ బదులుచెప్పారు. ఇక వ్యవధి అయిపోవస్తోంది. శిష్యులు ప్రయాణ సన్నాహాలన్నీ పూర్తిచేసుకున్నారు. బయలు దేరేముందు స్వామీజీ అందరినీ బైటికి పంపించి ప్రశాంత స్వరంతో "ఆనంద్ నిన్న రాత్రి నిద్రలో సంధ్యా అని కలవ రించావు. ఎవరా సంధ్య ? నీకేమౌతుంది ? నిజంచెప్పు" అని అడిగారు.

దొరికిపోయిన దొంగలాగా ఆనందరావు సిగ్గుతో మగ్గిపోయాడు. నోట మాటరావటంలేదు. అప్రయత్నంగా ఆనంద్ కళ్లు అశ్రువులతో నిండిపోయినై. "చెప్పవేం ఆనంద్ ?" అని స్వామిజీ రెట్టించి అడిగారు.

"ఏంచెప్పను స్వామీ ? ఆమె నాకేమీకాదు. నే నామెకేమీకాను. ఇంతకుమించి నేనేమీ చెప్పలేను" అని ప్రక్కమీదినుంచి ప్రయత్నంమీద లేచి గురువుగారి కాళ్ళని తన శుష్కించిన చేతులతో చుట్టివేశాడు.

"వేళయింది, ఇక బయలుదేరు ఆనంద్" అని స్వామీజీ ఆనందును లేవనెత్తికూచోబెట్టారు.

"శలవుస్వామీ. మళ్ళీ మీపాదాల దగ్గరికి తిరిగి రాగలనా ? ఎందుకో భయంగావుంది స్వామీ" అని ఆనంద్ దీనంగా అన్నాడు.

"నీ భయమే నీ శత్రువు ఆనంద్" అని స్వామీజీ స్నానానికి నదీ తీరానికి గబగబా నడిచారు.

5

ఆనందరావు ఆకస్మికంగా జబ్బుచేసి ఇంటికి వచ్చాడన్న వార్తవిని సంధ్య నమ్మలేకపోయింది. కలలో కూడా అతను తిరిగివస్తాడనుకోలేదు. వచ్చాడని విన్నాక వెళ్ళిచూసి వచ్చేదాకా మనసు నిలవటంలేదు. భర్తపోయాక తను లోకం ముఖమేచూడలేదు. కాని తనచిన్ననాటి మిత్రుడు జబ్బుతో ఇంటికితిరిగివచ్చాడని విని ముందువెనకలుచూడకుండా బయలుదేరింది. అతను వచ్చాడనగానే ప్రాణంలేచి వొచ్చింది. చిన్ననాటి స్మృతులన్నీ ఒక్కసారిగా కళ్ళముందు మెరిసినై. ఎన్నడూ లేనంత ఆనందంతో సంధ్య హృదయం చిందులు దొక్కుతోంది,

సంజ చీకటి పడుతోంది. రమ నిద్రపోతుంది. సంధ్య బయలుదేరింది. ఎవరికీ చెప్పలేదు. ఎవరి అనుమతి కోరలేదు. ఏదీ ఆలోచించలేదు.

ఆనందరావుని చూడడానికి సంధ్య స్వయంగా రావటం చూసి అతని తల్లి నిశ్చేష్టురాలై పోయింది. "రా తల్లీ, రా నీకు మా మీద దయతప్పలేదు" అంటూ ఆనందరావు మంచం దగ్గర కుర్చీపీటవేసి కూచోమన్నది.

అంతవరకూ కళ్లుమూసుకుని పడుకున్న ఆనందరావు, కళ్ళు తెరిచి ఆశ్చర్యంతో "ఎవరదీ, ఎవరూ, సంధ్యా ? నన్ను చూడటానికి వచ్చిందా, యిక్కడే వుందా ?" అంటూ లేచి కూచోబోయాడు.

"లేవకు ఆనంద్" అంటూ సంధ్య మంచం దగ్గర కూచుంది.

"నన్ను మరిచిపోలేదా సంధ్యా ?"

"నువ్వే మమ్మల్నందరినీ మరిచిపోయావు. నువ్వే మా కందరికీ దూరమై పోయావు" అంటుంటే అతని తల్లి "నిజం చెప్పావమ్మా. వాడి కాషాయ గుడ్డలు చూస్తుంటే నాకడుపు చెరువై పోతోంది" అని కళ్ళు తుడుచుకుంది.

అడవిలాగా పెరిగిన గిరజాలజుట్టు ముఖమంతా కమ్మేసింది. పొదలాగా గడ్డంపెరిగిపోయింది. చీకటి పడగానే పొదల్లో మెరిసే మిణుగురు పురుగుల్లాగా అతని విశాల నయనాలు వెలుగుతున్నాయ్. ముఖంలో కళ్ళు మాత్రమే కనిపిస్తున్నయ్. ఈ రూపాన్ని చూడగానే సంధ్య గుండె జలదరించింది.

సంజచీకటినీడలు గోడలమీద అలుముకుంటున్నయ్ ఆ నీడలలో ఒకనీడలాగా మౌనంగా కూచుందిసంధ్య. ఇంత సేపూ ఆనంద్ రెప్పవాల్చకుండా సంధ్యముఖం కేసి చూస్తున్నాడు. "ఇదేమిటి సంధ్యా? మరిచిపోయావా?" అని ఆత్రంగా అడిగాడు ఆనంద్. అతనికళ్ళు సంధ్య విశాలఫాలభాగాన తరుణారుణ ప్రభలతో వెలిగే సౌభాగ్య రేఖకోసం వెతుకుతున్నాయ్. ఇది గమనించి సంధ్య నీళ్ళునిండిన కళ్ళతో, వొణికే కంఠంతో "లేదు ఆనంద్, దైవమే చెరిపివేసింది" అని అతనికి ముఖంచూపలేక తలవంచుకుని కళ్ళుతుడుచుకుంది.

"ఎంత ఘోరవార్త సంధ్యా" అని ఆనందరావు పిడుగు దెబ్బ తిన్న వాడిలాగా దిండుమీదికి ఒరిగిపోయాడు.

వారిమానం క్షణక్షణమూ విషాదంతో బరువెక్కి పోతున్నది. ఇంతలో అతనితల్లి సంజె దీపం వెలిగించి గదిలో పెట్టి జావకాచి పట్టుకువస్తానని వెళ్ళింది.

"నా కోసం విచారించకు ఆనంద్. నిన్ను చూస్తుంటే నాగుండె నీరవుతోంది" అంది సంధ్య.

"ఎంత క్రూరమైన విధి! సంధ్యా, మనం విధికి బానిసలం" అంటూ ఆనంద్ కిటికీలోంచి అలుముకుంటున్న చీకట్లోకి చూచాడు. అంతా కాటుక పులిమినట్లుంది.

"సంధ్యా!" అన్నాడు ఆనంద్ స్నేహపూరితమైన కంఠంతో. ఎందుకో సంధ్య చేతులను తన తన చేతుల్లోకి తీసుకోవాలనిపించింది.

"ఆనంద్" అని బదులు పలికింది సంధ్య. తనచేతులతో అతని బాధితహృదయాన్ని నిమిరితే బాగుండుననిపించింది. కాని శతాబ్దాల సంస్కారం ఒకసారిగా ఆ కోరికని కాలికింద తొక్కివేసింది.

"వెళ్ళొస్తాను ఆనంద్. ఇంటి దగ్గర పిల్లనిద్రలేచి ఏం గొడవ పెడుతోందో"అని సంధ్య లేచినిలబడింది.

"వెళ్తున్నావా సంధ్యా? ఈ బద్దలయే అగ్ని పర్వతాన్ని నీ స్పర్శతో చల్లార్చి వెళ్ళవూ?" అంటూ ఆమె చేతులను తన చేతుల్లోకి తీసుకుని గుండెలకి అదుముకోబోయాడు.

అతనిచేతులని ఒక్క విసురు విసిరి "నేను వెళ్ళిపోవాలి ఆనంద్" అంటూ సంధ్య తూనీగలాగా బైటికి వెళ్ళిపోయింది.

ఆనంద్ సిగ్గుతో, దుఃఖంతో గజగజ వణికిపోయాడు.

తను ఈలోకంలో ఎందుకు జన్మయెత్తానా అని ఎంతో నిందించు కున్నాడు.

అతనిహృదయంలో కాటుక మబ్బులు దట్టంగా కమ్ముకు పోయనై. జావ తెచ్చిన తల్లి "సంధ్య వెళ్ళిపోయిందా నాయనా ?"అని అడిగింది. ఆ మాటకి బదులు చెప్పకుండా "అమ్మా ! ఇవాళ ఇంత చీకటిగా వుందేం?"అని అడిగాడు.

6

"కబురు చేశావా అమ్మా" అని అడిగాడు ఆనందరావు.

"నేనే వెళ్ళిచెప్పి వచ్చానుబాబూ"

"అయితే నా గడువు దగ్గరికి వచ్చిందని చెప్పావా? ఈ రాత్రి గడవటమే కష్టం."

"ఛీ అల్లా అనరాదు నాయనా"

"నీకు తెలియదమ్మా. నిజం ! !

కొంచెంసేపు మౌనంగావుండి గోడవైపుకి తిరిగి తనలో తను "రాదు, ఎందుకు వస్తుంది ? నేను తనకే మౌతాను ? తను నాకే మౌతుంది ? రాదు. క్షమించమని అడిగే అవ కాశంకూడాలేదు." అని సంధించిన రోగిలాగా గొణుగు కుంటున్నాడు.

"నాయనా" అని పిలిచింది. చేత్తోకదిపింది. మాట పలకలేదు. రాత్రి అంతా ఏదో మగతగా పడివున్నాడు. తెల్ల వారు ఝూమున బాగా తెలివివచ్చింది. ఆరిపోయేముందు

దీపం గప్పున వెలిగినట్లు అతని ముఖంలో చైతన్యం ధగ ధగ మెరిసింది. "రాలేదా అమ్మా ?" అని అడిగాడు.

"లేదు నాయనా, మళ్లీ వెళ్ళి పిలుచుకొస్తా" అంటుం టేనే అడుగుల అలికిడి వినబడింది.

కిటికీలోంచి అరుణరాగ రంజితమైన ఆకారం కరుణతో తొంగి చూస్తోంది.

వచ్చింది సంధ్య. కూడా మూడేళ్ళ ముద్దులమూట రమకూడా వచ్చింది.

"వచ్చావా సంధ్యా ? నీక్షమాభిక్ష లేకపోతే నా ప్రాణం పోయేట్లులేదు" అని రెండుచేతులతో ముఖాన్ని కప్పు కున్నాడు. చెక్కిళ్ళమీద కన్నీటి చారలు మెరిసినై.

"వచ్చాను ఆనంద్ నీ మాటలు నాకు అర్థంకావటం లేదు." అని సంధ్య సంభ్రమంతో అన్నది.

"ఆయన వారే అమ్మా ?" అని తల్లి కొంగుపుచ్చుకుని అడిగింది రమ.

"మామయ్యగారు. జేజిబెట్టు" అనగానే రమ చిన్న చేతులు జోడించి "ఎప్పుడొచ్చావే మామయ్యగాలు ?"అని అడిగింది.

ఈ మాటలు వింటున్నంతసేపూ ఆనంద్ నరకయాతన అనుభవించాడు. మిరుమిట్లుగొలిపే వెలుతురులో దిక్కుతెలి యక రెక్కలుకొట్టుకుంటూ ఎగిరే గబ్బిలంలాగా అతనిప్రాణం తన్నుకుంది. ఎంతసేపు మాటలకోసం పెనుగులాడాడు. సంధ్య సన్నిధానంలో ఆ నిమిషంలో ఆశ్రమంలో అన్వేషించినా లభించని అనిర్వచనీయ శాంతిని వెల్లివిరిసింది. ఎండమావుల

వెంట పరిగెత్తి విసిగిన బాటసారి? అకస్మికంగా సుందర సరోవరం ఎదురయినట్లనిపించింది.

"మాట్లాడవేం ఆనంద్ ?" అని వ్యాకులపాటుతో అడిగింది సంధ్య.

"సంధ్యా ! నువ్వే నా గురువు. నీ దగ్గరే దీక్ష సంపాదించాను" అంటూ కళ్ళు మూసుకున్నాడు. ఆ క్షణంలోనే అతని జీవితంలోని తీరని అశాంతి మరణ ప్రశాంతిలో లీనమైపోయింది.

ఏదో అర్థంకాని నాటకాన్ని చూస్తున్న ప్రేక్షకుల లాగా అతని తల్లీ! సంధ్యా అయోమయంలో నిలబడిపోయారు.

కిటికీలోంచి అరుణ రేఖలు పసుగిడివచ్చి ఆనంద కళేబరాన్ని ఆలింగనం చేసినై.

అప్రయత్నంగా సంధ్య కళ్ళలోంచి రెండు అశ్రుబిందువులు జారి ఆనందరావు హృదయంమీద చిందినయ్.

"అమ్మా, మాయ్య మాట్లాడడేం ?" అంది రమ.

"పద, ఇంటికి. వద్దంటే వెంటబడి వచ్చావు" అంటూ సంధ్య ఆనందరావు శరీరాన్ని కడసారి కళ్ళు జూసి ఇంటిదారి పట్టింది.